

Csurgó Város Helytörténeti Gyűjtemény

Szakmai besorolás módosítása

(Múzeummá válás alapkonceptió)

Csurgó, 2015.

Tartalom

1. Bevezető	3
2. Csurgó Város Helytörténeti Gyűjtemény – helyzetleírás.....	3
2.1. Az intézmény és a gyűjtemény története:	3
2.2. A gyűjtemény jelenlegi helyzete és az elért eredmények:	5
2.3. Az épület állapota.....	6
2.3.1. Épület karbantartási intézkedési terv	9
2.4. Múzeumi infrastruktúra és marketing	10
2.4.1. Informatikai ellátottság	10
2.4.2. Telefonvonal és internethálózat	10
2.4.3. Múzeumi marketing.....	11
3. SWOT analízis	12
4. Múzeummá válás.....	13
4.1. Jelenleg érvényben lévő működési engedély adatai:.....	13
4.2. A besorolás módosításának lehetőségei:	13
4.3. Területi/tematikus múzeumi besorolás szakmai feltételei:	14
4.3.1. A besorolás személyi feltételei:	14
4.3.2. Technikai és szakmai feltételek:	14
4.4. Helyzetelemzés és lehetőségek:	15
5. Ütemterv:.....	18
6. Összegzés:	19

1. Bevezető

Csurgó Város Helytörténeti Gyűjteménye jelenleg közérdekű muzeális gyűjteményként működik. A feladatellátást Csurgó Város Képviselő-testülete a Városi Könyvtár kormányzati funkciói közé sorolta.

Csurgó egyik emblematikus épületében, az egykori „első iskolában” működő – ugyancsak nagy múlttal rendelkező – csurgói gyűjtemény fejlesztési lehetőségeinek feltárásához átfogó koncepció szükséges. Ennek elkészítéséhez Csurgó Város Képviselő-testülete a 35/2015. (II.25.) KT határozatával is ösztönzést ad, egyik fő kitérés lehetőségként megjelölve a múzeumi szakmai besorolásnak való megfelelést. A szakmai koncepció elkészítése során fel kell tárni a hiányosságokat, felül kell vizsgálni a működtetést, ütemtervbe foglalva a fejlesztés időintervallumát és folyamatát.

Jelen dokumentum¹ a koncepció elkészítésének első szakasza, amely alapját képezi a folyamatban lévő stratégiai terv és fejlesztési irányvonalak kidolgozásának.

2. Csurgó Város Helytörténeti Gyűjtemény – helyzetleírás

2.1. Az intézmény és a gyűjtemény története:

Csurgón az 1950-es évek második felében kezdődött a néprajzi tárgyak gyűjtése az 1958-ban Csurgóra visszaköltözött Papp Imre általános iskolai rajztanár vezetésével és felesége, Papp Imréné közreműködésével. Kezdetben a rajzszerter számára gyűjtöttek a gyerekek tárgyakat, már ekkor számos szőttes, kerámia, faragott tárgy gyűlt össze. Majd a 60'-as évektől a tárgyak (és azok tárgytörténeti adatainak: használatának, anyagának, nevének, stb. leírása) mellett már gyűjtöttek visszaemlékezéseket, hiedelmeket, mondákat, szokásokat, népi játékokat, népdalokat is. A tárgyakból az iskola folyosóján „iskolamúzeumot” rendeztek be tárolókban. 1961-től bekapcsolódott Csurgó is az akkorra központilag szerveződő Honismereti Szakkör mozgalomba. 1967-ben a Thury György Múzeum (Nagykanizsa) és a Rippl-Rónai Múzeum (Kaposvár)² munkatársai Pogányszentpéter község történetének kutatásán dolgoztak, így ismerkedtek meg az intézmények munkatársai a csurgó szakkör munkájával és megindult

¹ Ez a dokumentum nem tartalmazza a pénzügyi elemeket.

² Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum

a kölcsönös együttműködés. A már működő iskolai szakkör mellett megalakult a felnőttek honismereti baráti köre is, akik szintén gyűjtöttek tárgyi és szellemi néprajzi anyagot is, segítettek az adattári munkában, rendszerezésben. A korábban az iskola folyosóján a más múzeumoktól kapott tárolókban, berendezéseken bemutatott tárgyi anyag számára 1970-ben a mai Önkormányzat épületének földszintjén 3 helyiséget bocsátottak rendelkezésre, raktári polcokkal, szekrényekkel, irodai bútorokkal segítve a berendezést. 1974-ben a raktári hely bővítéséhez megkapták a szomszédos volt gyógyszerár 8 helyiségét is. Majd 1975-ben a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága fenntartása alatt létrejött a „Csurgói Helytörténeti Gyűjtemény”. Ekkor megtörtént a helyiségek felújítása, berendezése, a gyűjtemény átvétele is. A hivatalos megnyitó 1975. április 8-án volt.³ Ekkortól 1990-ig egy teremőr segítségével Witt Lászlóné, a Honismereti Szakkör tagja gondozta a gyűjteményt, aki több mint 12 000 néprajzi és újkortörténeti tárgyat, fotót, adattári dokumentumot, könyvet és egyéb forrásanyagot vett laltárba, majd adott át 1992-ben.

Csurgó 1981-es városi jogú nagyközséggé válása⁴ után a tanácsnak szüksége volt az addig használatba adott épületrészre, így a gyűjtemény a volt járásbíróház épületébe, majd a megyei múzeum batéi raktárába, illetve a református parókiára került.⁵ Mai helyén, a volt internátus épületében 1995. május 23-án, Raksányi Lajos (1895-1986) csurgói festő és rajztanár születésének 100. évfordulóján nyílt meg az intézmény, a festő munkáinak bemutatásával. A felújított épületbe 1993-94. körül költözött a gyűjtemény, de végleges elhelyezése évekig húzódtott. 1995-től 2013-as haláláig Ihász János dolgozott gyűjteménykezelőként az intézményben.

A gyűjtemény 2001-ben a Polgármesteri Hivatal kezeléséből a Városi Könyvtár szakfeladatai közé került. A múzeumnak⁶ 50 évre otthont adó épület jelenleg is a Református Egyházmegye tulajdonát képezi, de a pontos jogállás nem tisztázott (az udvar, melléképületek kérdése).

³ Papp Imre: A Honismereti Mozgalom Általános Iskoláink nevelőmunkájában (Szakdolgozat) Csurgó, 1975. Csurgó Város Helytörténeti Gyűjtemény Adattári anyag (feldolgozás alatt)

⁴ Dr. Horváth József: Csurgó monográfiája Kiadja: Csurgó Város Önkormányzata Csurgó, 2009. 350. o.

⁵ Dr. Horváth József: Csurgó monográfiája Kiadja: Csurgó Város Önkormányzata Csurgó, 2009. 369. o.

⁶ Mivel a köznyelvben az intézmény továbbra is múzeum néven él, a továbbiakban ezt a megnevezést is használom.

2.2. A gyűjtemény jelenlegi helyzete és az elért eredmények:

Az intézmény jelenleg két főt (Petlánovics Eszter Katalin és Tüske Anita) alkalmaz szakmai muzeológiai feladatok ellátására. Még 2012. folyamán megkezdődött a leltárkönyvek, egyéb dokumentáció, valamint a fotógyűjtemény ellenőrzése. 2013. tavasza óta a közmunka program, majd a kulturális közfoglalkoztatás keretében 1-2 fő segíti a munkát. Lezajlott a néprajzi anyag, a külső raktárakban lévő gyűjtemény ellenőrzése. A raktári munkák folyamatban vannak.

A korábbi, nem megfelelő elhelyezés, a karbantartás, preventív állományvédelmi munkák, valamint a fenntartói és szakmai ellenőrzés hiánya miatt 2012-re a gyűjteményben számottevő károk keletkeztek. A raktárakban a helytelen tárolás – és valószínűleg a szabálytalan költöztetés – miatt a tárgyak állaga leromlott, a takarítás hiányában szennyeződtek, megjelentek a kártevők (szú) és a penészfertőzés. Az intézményvezető kérésére 2012. decemberében – többek között Marton Klára és Horváth Péter restaurátorok, valamint L. Kapitány Orsolya néprajzos muzeológus (a Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum⁷ munkatársai) – állományvédelmi ellenőrzést tartottak a gyűjteményben.⁸ Javaslatuk és szakmai iránymutatásuk mellett megkezdődött a gyűjtemény rendbetétele. 2013. augusztus végére befejeződött a raktárakban lévő néprajzi anyag első ellenőrzése. Az intézmény igazgatója a munka elvégzéséhez Mészáros Ádám etnográfus, muzeológus, valamint B. Czeller Szilvia múzeumi közművelődési szakember közreműködését kérte.⁹ Az ellenőrzés során feltárássra került 2.989 db néprajzi tárgy, a hiányzó tárgyak száma több százra tehető.

A volt vendégszobákból megkezdődött a raktárhelyiségek kialakítása, amely polcok és tárolóeszközök hiányában átmenetileg megakadt. A kerámiagyűjtemény tisztítva és ellenőrizve – a könyvtártól kapott Salgo polcokon, bemutatásra is alkalmas módon – került elhelyezésre az ideiglenes raktárban. A gyűjtemény részét képező több száz tárgyról készült reprezentatív fotóanyag megtekinthető a Városi Könyvtár honlapján a Digitális múzeum menüpont alatt. Elérhetősége: <http://info.csurgo.hu/hu/component/joomgallery/?func=viewcategory&catid=47>

⁷ Korábban Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága

⁸ Az állományvédelmi ellenőrzésről készült jegyzőkönyv elérhető a Városi Könyvtár irattárában 082/2012. iktatási szám alatt.

⁹ Az intézményben végzett állományellenőrzésről készült jegyzőkönyv megtalálható a Városi Könyvtár irattárában: 030-5/2013

A gyűjtemény alapidokumentációja erősen hiányos, sem az iktatást, sem a leltárkönyveket nem vezették szakszerűen. A kölcsönzések, valamint a tárgyajándékozások/átadások is csak esetlegesen, vagy egyáltalán nem lettek dokumentálva, így követhetlenné vált a gyűjteményben lévő anyag sorsa. A dokumentáció ellenőrzése folyamatos, de az egyéb munkák, feladatok mellett lassan halad.

A gyűjtemény udvarán lévő melléképületeket külső raktárként használták, amelyben a bútorok mellett mezőgazdasági eszközök, az iparos műhelyek berendezései, eszközei (pl. kovácsműhely berendezése, szabóműhely tárgyai) is elhelyezésre kerültek. Az épületek állaga nem alkalmas múzeumi raktári tárolásra, a falak vizesek, a tetőszerkezet sérült, a mennyezet több helyen beomlott, a helyiségek beáznak. Mindegyik helyiségben aktív szű és penészfertőzés jelent meg. Az intézmény NKA pályázatot nyert a külső raktár gázos kezelésére, amely 2014 tavaszán megvalósult, de mivel a helyiségekben tárolt anyag átszállítása (a Meller kastélyba) és tisztítása csak télre zajlott le, visszafertőződés történt, ismételt kezelésre lesz szükség. A külső épület múzeumi célra jelenleg nem alkalmas, amennyiben a tulajdonjogi kérdések tisztázásra kerülnek, és ezáltal lehetőség adódik felújítására, elbontására. Hosszú távon megfelelő lenne az épület műhelyek, raktárak, bemutató helyiségek kialakítására pályázati forrásból.

A raktári és gyűjteményi munkák mellett folyamatosan zajlik a programok szervezése. Az intézmény kapcsolódik több országos rendezvénysorozathoz is (Múzeumok Éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja), emellett kapcsolatot tart fenn az iskolákkal (múzeumi órák a múzeumban, honismereti órákon való részvétel az iskolákban), illetve lehetőség szerint részt vesz a csurgói eseményeken, rendezvényeken is.

2.3. Az épület állapota

A Csokonai 24. szám alatt álló épület Csurgó egyik legrégebbi épülete. Gróf Festetich György építtette az által alapított iskola számára, a teljes munka 1796-ra fejeződött be. Ebben az épületben lakott az 1799-1800-as tanévben Csokonai Vitéz Mihály is, az emeleti egybenyíló két kisebb helyiségben, amelyek feltehetően a felújítás során kialakított emeleti mellékhelyiségek lehettek (a befalazott ajtó-boltív jelenleg is látható).

Az épület az évek során számos funkciót és ezzel együtt átalakítást is megélt, a gimnázium mellett itt működött 1868-ig a református templom, majd a tanítóképző, volt internátus, majd a mezőgazdasági iskola kollégiuma is. A rendszerváltás után a Somogyi Református Egyházmegye visszakapta az államtól, majd 50 évre Csurgó városa használatába adta a gyűjtemény számára. Az épület felújítása 1995-ig zajlott, azóta nagyobb léptékű felújítási, karbantartási munkák nem történtek. Az épület karbantartása forráshiány miatt a meghibásodások, károk kiküszöbölését jelenti.

Az épület külső homlokzata mind az utca, mind az udvar felől sérült, a felújítás során használt műanyag festék nem megfelelő a műemlék és műemlék jellegű épületek festéséhez, mivel a fal alatta nem tud lélegezni, emiatt ledobja a vakolatot és a festékréteget. Ahol nincs vakolat, sokszor tégláig láthatóak a falak, megindult az árnyékosabb részekben a mohásodás is.

A nyílászárók állapota nem megfelelő, a festékréteg lepattogzott az ablakokról, az ablaktüveg több táblában is sérült, repedt, hiányos, a gittréteg folyamatosan válik el az üveg mellől, az ablakkeretek megvetemedtek, nem szigetelnek jól. Az ablakok műtárgyvédelmi szempontból sem megfelelőek, mivel azokon keresztül a napfény közvetlenül éri a tárgyakat, ezzel károsítva azokat. Megszűréséhez UV szűrővel ellátott ablakfóliára lenne szükség, amely költsége miatt csak pályázati forrásból valósulhatna meg. Átmenetileg a bejutó fény mennyiség csökkentéséhez sötétítőfüggönyök felszerelése is megfelelő lenne.

Az intézmény fűtése gazdaságtalan, mivel sem a gázkazán, sem a radiátorok nem megfelelőek. A múzeum korábban meghibásodott kazánja helyett átmenetileg elhelyezett gázkazán is korrodálódott, rongálódott a korábbi nem megfelelő használat miatt. A két szivattyú közül csak egy működik, amelyet 2013/2014 telén újra cseréltek. Bár szellőztetőrendszer van beépítve a kazánházba, a gázkazán hibás működése miatt nem elegendő, gyakran érezhető a raktárakban is az égéstermék/gáz szaga. A radiátorok közül 4 nem működik az emeleten, mindkét szinten többet le kellett zárni, mivel az előregedett szigetelés miatt csöpögtek, szabályozni nem lehet őket, így az egyes helyiségek hőmérsékletét sem.

Közönségforgalmi terek átlag téli hőmérséklete kb. 12-16 fok, nyári kb. 18-22 fok, klímarendszer a kiállítási terekben és a raktárakban sem biztosított. A raktárhelyiségek átlag téli és nyári hőmérséklete kb. 16-20 fok¹⁰.

¹⁰ A falak vastagsága miatt az épület nem melegszik fel jelentősen a nyári időszakban sem, a raktárak besötétített ablakai miatt pedig az ablakon beáramló napfény sem tudja felmelegíteni a helyiségeket, így a többnyire állandó megfelelő hőmérséklet biztosított a raktárakban. A kiállítótermek esetében, mivel a néprajzi kiállítás kivételével

A folyosók, az északi oldalon lévő raktárhelyiségek, a kazánház, a melegítőkonyha és a vizesblokkok padlózata hidegburkolat, a volt vendégszobákban, kiállító helyiségekben parketta található. A parketta a földszinti szobákban és az emeleti kiállítótermekben is sérült, kiszáradt, megvetemedett.

A falak minden helyiségben fehérre voltak festve a felújítás során. Az épület vizesedése és nem megfelelő külső festése miatt főként a földszinten több helyen is sérült, sok esetben tégláig levált a belső vakolat a fal alsó szakaszában. A falakon hajszálrepedések és komolyabb sérülések is láthatóak, a nem károsodott falrészekben is szennyezett a festés. Az emeleten a folyosón leázásfolt található. A kiállítótermekben és a raktárakban mindenképp szükséges egy tisztasági, esztétikai mészfestés. A VI. számú kiállító terem festése és javítása megvalósult 2013 szeptemberére (a megújuló Raksányi kiállítás megnyitójára). A IV. számú terem festése jelenleg nem megoldható, a néprajzi állandó kiállítás található a helyiségben.

A tetőszerkezet ellenőrzésére sor került 2014 végén, a tetőcserepeket kijavították, így a beázás megszűnt, hóvágókat helyeztek el a korábbiak mellett. A tetőszerkezet gerendázata¹¹ karbantartásra, valamint preventív védelemre szorul a kártevők miatt (szú). A padláson keresztül került kialakításra a kiállítások világítási rendszere is. A padláson nagy mennyiségű törmelék, építési anyagmaradék, régi iskolai szék-, és ágykeretek, madártetemek és madárürülék található. Szükséges lenne hosszú távon egy teljes állapotfelmérés és a padlás takarítása is.

A pince felújítása 2001-re készült el. Állapota viszonylag jó, a problémát a falak salétromosodása jelenti, amely folyamatosan, sűrű takarítás mellett is állandóan látható.

Mozgáskorlátozottak számára az épületbe való bejutás és közlekedés nem megoldott, nincs kialakítva a lépcsők mellett rámpa, az emeleti kiállítótermekbe, valamint a pincébe is csak lépcsőn keresztül lehet eljutni. Mivel az épület műemlék jellegű, lift beépítésére nincs lehetőség, valószínűleg a ez a probléma hosszabb távon sem lesz orvosolható az épület helyzete és belső kialakítása miatt.

nincs függöny az ablakokon, főként a nyugati oldalon lévő kiállítótermeket jelentősen több napsütés éri, így azok nyári hőmérséklete eltér a télitől, magasabb lehet.

¹¹ Több gerendán évszám és név található ceruzával írva, például 1838-ból és 1848-ból is.

Az emeleten egy férfi és egy női mellékhelyiség áll a látogatók rendelkezésére. Az illemhelyiségek állapota nem megfelelő, a fém elválasztó falak rozsdásak, megvetemedtek, a WC tartályok gyakran javításra szorulnak. A földszinten kialakított fürdőszoba hosszabb távon ugyancsak felújításra szorul. Mivel többször is történt csőtörés, a hidegburkolat sérült, repedt, a legutóbbi javításán külső csőrendszeren keresztül vezették el a melegvizet, így elkerülve a falbontást. Jelenleg a fürdőszoba tárgytisztító helyiségként funkcionál, átmenetileg megfelelő az állapota ehhez a munkához.

A kiállítótermek, közösségforgalmi helyiségek rendszeres takarítása biztosított.

Az épület világítási rendszere – egy önkéntes bevonásával – karbantartás, javítás alatt áll. A földszinten lévő raktárakban a neonlámpák, illetve a kiállítások világítási rendszere is folyamatos felújítás alatt van.

2.3.1. Épület karbantartási intézkedési terv

A teljes felújítás és helyreállítás csak pályázati forrásból valósulhat meg az intézmény mérete és jellemzői miatt. Az éves (2015. évi) karbantartás során jelenleg azok a feladatok oldhatók meg, a forrásokat tekintetbe véve, amelyek mindenképpen szükségesek a megfelelő működéshez, illetve a szakfelügyelet által előírt múzeumi kritériumok, műtárgyvédelmi paraméterek kialakításához.

- raktárhelyiségek festése: I.-II. raktár – június-szeptember (a rendezési munkáktól függően)
- kiállítótermek festése: I. kiállító terem – 2015. április
II. kiállító terem – 2015. április (feltétlen szükséges)
III. kiállító terem – 2015. április (feltétlen szükséges)
V. kiállító terem – 2015. április
- múzeumi foglalkoztató helyiség festése, javítása: 2015. április (feltétlen szükséges)
- világítási rendszer karbantartásának befejezése: várhatóan 2015. december
- fűtési rendszer karbantartása, radiátorok javítása: 2015. május-szeptember
- nyílászárók ellenőrzése, szigetelés javítása: 2015. május-szeptember

2.4. Múzeumi infrastruktúra és marketing

2.4.1. Informatikai ellátottság

Az intézmény informatikai ellátottsága nem megfelelő, nehezíti a megfelelő szakmai munkavégzést. A gyűjteményben 3 asztali számítógép áll rendelkezésre. Mindegyik gépen Windows XP operációs rendszer fut, amelynek 2014 áprilisában megszűnt a támogatottsága, így a programok sem frissülnek a gépen. Emiatt a gépek többször lefagnak, összeomlik az operációs rendszer, a Word, Excel fájlok sérülést szenvednek, ezáltal adatvesztés történik.

A három asztali gép közül kettőn 2002-es Microsoft Office található, a harmadikon Libre Office, amely viszont nem működik megfelelően. Legalább 2 számítógépre szükséges lenne újabb Office csomag vásárlására, amelyben található olyan program (Publisher), amely plakátok, szórólapok, tablók, meghívók, stb. szerkesztését teszi lehetővé/könnyíti meg.

2.4.2. Telefonvonal és internethálózat

Mivel szolgáltató váltás miatt november óta mind a telefonvonal, mind az internetszolgáltatás hiányosan működött, majd januárban az internethálózatról le is kapcsolták az intézményt mind a kapcsolattartás, mind a szakmai munka nehézkessé vált. Szakmai besorolástól függetlenül szükséges a munkavégzéshez a megfelelően működő telefon- és internetkapcsolat.

A telefonvonal új készülékkel jelenleg megfelelően működik, de a hozzá kapcsolt telefonszámok ellenőrzésre szorulnak, mivel a hivatalos +36-82/471-351-es telefonszám mellett, egy korábbi javításnál feltehetőleg visszakapcsolták a korábban az épületben működő Tourinform számát (+36-82/571-046). Mivel ez utóbbi telefonszám is aktív számos telefonáló érdeklődik turisztikai információkról, utazási lehetőségekről is a múzeumban.

A digitalizált anyagok (pl. szkennelt gyűjteményi fotók) tárolása még nem megoldott, ehhez többszörös történő mentésre (megfelelően működő, stabil számítógépen, DVD lemezeken, külső meghajtón történő) lenne szükség.

2.4.3. Múzeumi marketing

A gyűjtemény nem rendelkezik önálló weboldallal, mind szakmai, mind marketing szempontból hosszú távon eredményes lenne egy saját weboldal létrehozása. Jelenleg egy intézményi facebook-profilon lehet elérni a múzeumot online, amelyen megosztásra kerülnek a meghívók, plakátok, képek, hírek, stb.

Az intézmény marketingtevékenysége felülvizsgálatra szorul. A gyűjtemény nem rendelkezik átfogó koncepcióval, nincs egységes arculat és kommunikációs terv. Nincsenek megfelelően kihasználva a lehetőségek, illetve kiépítve a kapcsolati hálózatok (televízió, újságok, stb.). Az átfogó gyűjteményi fejlesztési koncepció kidolgozása során mindezek mellett vizsgálni kell a látogatószámra vonatkozó adatokat, mely korosztályokat ér el, illetve nem ér el a gyűjtemény, hogyan lehetne minél szélesebb körben megszólítani a lakosságot stb. Fel kell venni a kapcsolatot a Csurgón és a kistérségben működő intézményekkel, szervezetekkel, ezáltal minél szélesebb kommunikációs és szakmai kapcsolati rendszert kiépítve.

3. SWOT analízis¹²

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> – az épület múltja (iskolatörténet, Csonkai) – jelentős gyűjteményi anyag – jelentős forrásanyag – nyitott kezdeményezések – aktív múzeumi önkéntes erőforrás – belső humán erőforrás – átfogó szakmai szervezettség – megújuló szemléletmód – aktív jelenlét és szerepkör Csurgón 	<ul style="list-style-type: none"> – bonyolult városi intézmény-fenntartási rendszer – kapcsolati hálózati hiányosságok a kulturális partnerek között – az épület bizonytalan jogállása hosszú távon – az épület rossz állapota – a munkakörök nem egyértelműek – a felelősségi körök nem egyértelműek – nehézkesen működő kommunikáció – humán erőforrás hiánya – dolgozók túlterheltsége – elakadó kezdeményezések és folyamatok – eszközhiány
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> – együttműködés kiépítése az intézményekkel, iskolákkal, civil szervezetekkel – szakmai továbbképzések, konferenciák – országos programsorozatokhoz, rendezvényekhez kapcsolódás – kistérségei kulturális szakmai kapcsolatrendszer kiépítése – a múzeummal válással pályázati források és normatív támogatás elérése – kulturális közmunkaprogramban való részvétel 	<ul style="list-style-type: none"> – a kulturális terület alulfinanszírozottsága – változó fogyasztói szokások – változó kulturális trendek – gyenge látogatói érdeklődés – a közgyűjteményi terület alulreprezentáltsága – infrastruktúra hiányosságai – a koordináció és kommunikáció hiányosságai az intézmények között – pályázati lehetőségek felhasználásának korlátozottsága

¹² Csurgó Város Kulturális Stratégiájához kapcsolódóan

4. Múzeummá válás

4.1. Jelenleg érvényben lévő működési engedély adatai:

Az intézmény elnevezése: Csurgó Város Helytörténeti Gyűjtemény

Működési engedély nyilvántartási száma: MGY/11076/2012

Kiadásának éve: 2012.

Jelenleg az intézmény szakmai besorolása: közérdekű muzeális gyűjtemény.

Gyűjtőköre: történet, néprajz, képzőművészet

Gyűjtőterülete: Csurgó város közigazgatási területe

A:

4.2. A besorolás módosításának lehetőségei:

Az intézmény működési engedélye alapján jelenleg muzeális gyűjteményként működik. Szakmai besorolása megnehezíti a pályázatokban való részvételt, korlátozza a források elérési lehetőségeit. A múzeummá váló intézmények eredményesebben pályázhatnak, nagyobb összegű állami támogatást nyerhetnek el megfelelő szakmai munka mellett. Emellett a köznyelvben nehezen értelmezhető a gyűjtemény besorolás muzeális intézmény esetében, bonyolítja a kommunikációt, megnehezíti az intézmény elhelyezését a hagyományos szemléletmód szerinti kulturális szférában a lakosság számára.

Az egyik elsődleges irányvonala tehát az intézmény fejlesztésének a múzeumi besorolás elnyerése.¹³ A muzeális intézmények besorolása alapján a gyűjtemény következő lépcsőként a tematikus vagy a területi múzeum besorolást nyerheti el (a két típus kritériumai nem különböznek számottevően, az ez után következő besorolási szint már a megyei hatókörű városi múzeum lenne). Mivel a korábbi gyűjtőkörből is adódóan a gyűjteményi anyag vegyes, valamint az intézmény gyűjtőköre korábban is túlmutatott Csurgó területén, a területi múzeum besorolást lenne célszerű elérni.

¹³ A múzeumi stratégia főbb elemei ezen kívül többek között a gyűjtés folytatása, a szakmai együttműködés kialakítása a térség kulturális és oktatási intézményeivel, átfogó múzeumpedagógiai koncepció kidolgozása az iskolákkal együttműködve, közművelődési koncepció, valamint átfogó marketing terv létrehozása.

4.3. Területi/tematikus múzeumi besorolás szakmai feltételei:

A muzeális intézmények működési engedélyének besorolását a 2/2010. (I. 14.) OKM rendelet tartalmazza.¹⁴ Eszerint a múzeum besorolás alatt álló intézménynek személyi, szakmai és tárgyai feltételei a következők:

4.3.1. A besorolás személyi feltételei:

- gyűjteményszakonként szakmuzeológus alkalmazása
- műtárgyvédelmi munkatárs alkalmazása (restaurátor, gyűjteménykezelő)
- múzeumi közművelődési szakember alkalmazása (pl. múzeumpedagógus)

4.3.2. Technikai és szakmai feltételek:

- állandó és időszakos kiállítások bemutatására alkalmas helyiségek
- megfelelő gyűjteményi raktárak
- előkészítő raktár létrehozása
- állományvédelmi feladatok ellátására alkalmas helyiség (restauráló helyiség)
- feldolgozott könyvtári anyag
- adattár megléte
- múzeumi foglalkoztató tér kialakítása (múzeumpedagógiai foglalkoztató helyiség)
- közösségi fogadó tér kialakítása
- az épület mechanikus és elektronikus védelemmel való ellátása
- gyűjtőkörének megfelelő időszakos és állandó kiállítást mutat be
- évente legalább 260 napon át látogatható
- naponta legalább 6 órát nyitva tart
- minden hónap egyik hétvégéjének egy napján, illetve a Magyar Köztársaság nemzeti ünnepein látogatható
- múzeumpedagógiai, közművelődési feladatokat nyújt a kiállításokhoz kapcsolódóan
- hetente legalább egyszer 4 órás kutatószolgálatot működtet
- a kulturális javakat hitelesítés nélküli alapleltárba vagy külön nyilvántartásba vette

¹⁴ http://www.complex.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000002.OKM

4.4. Helyzetelemzés és lehetőségek:

A gyűjteményben jelenleg egy fő muzeológus (Tüske Anita) és egy fő gyűjteménykezelő (Petlánovics Eszter Katalin, jelenleg végzi a gyűjteménykezelői képzést) dolgozik. A szakmai besorolás módosításához a továbbiakban egy fő közművelődési szakember alkalmazása lenne szükséges (pl. múzeumpedagógus).

Az intézmény jelenleg rendelkezik megfelelő **helyiségekkel időszakos és állandó kiállítások** bemutatására, **látogatók fogadására alkalmas térrel** (fogadótér), **elektronikus és mechanikus védelemmel**. A meglévő két gyűjteményi raktár rendezése mellett az ideiglenes raktárak kialakítás folyamatban van.

Előkészítő raktár jelenleg nem áll rendelkezésre, de szintén kialakítható a korábbi vendégszobákból/raktárakból.

A raktárak ellenőrzésének folytatása, tárgyak tisztítása, áthelyezése, helyiségek takarítása 2015-ben folyamatos munka, amelynek mindenképpen fontos eleme a fertőtlenítő meszelés a raktárak esetében. Az esztétikai szempontokon túl a megfelelő műtárgykörnyezet kialakításához elengedhetetlen a raktárhelyiségek előkészítése. A száradás és szellőztetés szempontjából a munkát kora tavasztól késő őszig kell elvégezni, a festésnek mindenképpen nyáron kell megtörténnie (májustól augusztusig).

Mivel a tervrajz szerinti restauráló helyiségben található a kazánház, nem használható munkavédelmi és balesetvédelmi szempontok miatt eredeti funkciójára szerint a helyiség. **Állományvédelmi feladatok ellátására** jelenleg a korábban a vendégszobákhoz tartozó fürdőszoba alkalmas (tárgytisztítás, kártevők elleni helyi kezelés, stb.). A helyiség megfelelő eszközök, bútorok beszerzése után hosszabb távon is használható állományvédelmi munkák ellátására.

A gyűjtemény jelentős, még az 1970-es 1980-as években állományba került könyvgyűjteménnyel rendelkezik. Ez a könyvanyag kezdő állományként megfelelő lenne egy **múzeumi könyvtár** kialakításához, viszont elengedhetetlenül szükséges lenne mind az intézmény megfelelő szakmai munkájához, mind az ide érkező kutatók számára a további szakkönyvek beszerzése. A jelenleg elkülönítve tárolt könyvgyűjtemény a korábbi nem megfelelő elhelyezés (falak mellett a földön felhalmozva) miatt sérült, szennyezett, penészfoltos. Mind

egészségvédelmi, mind a gyűjtemény egyéb darabjainak védelme miatt ezek szakember általi ellenőrzése, tisztítása, és szükség esetén fertőtlenítő kezelése mindenképpen szükséges más helyiségbe és polcra helyezésük előtt. A könyvgyűjtemény ellenőrzését célszerű lenne végrehajtani 2015 júniusáig.

A gyűjteményben **adattárat** 1981-ig vezettek. Az addig beletárolt anyag, valamint az azóta intézménybe került adattári dokumentumok rendszerezésével, megfelelő elhelyezésével (irattartókban és papírmappákban tárolva), valamint új adattári leltárkönyv megnyitásával megújítható az intézmény adattára.

Adattári leltárkönyv megrendelése: 2015. április

Adattári dokumentumok rendszerezése, ellenőrzése: 2015. április-december

Múzeumi foglalkoztató helyiség (múzeumpedagógiai foglalkoztató helyiség) kialakítása jelenleg folyamatban van. Az intézmény emeletén, a korábbi vállalkozói irodában működne *Múzeumi Műhely* néven. A helyiség hátránya, hogy viszonylag kevés ember számára alkalmas programok, foglalkozások rendezésére (maximum kb. 15 fő). Hosszabb távon az egyik földszinti helyiség (jelenleg bútorraktár) lenne a legalkalmasabb erre a célra, de egyelőre a helyhiány mindegyik földszinti termet raktárként, kutatóhelyiségként kell használnunk.

A múzeumpedagógiai foglalkoztató helyiség bútorzata jelenleg régi múzeumi és könyvtári bútorokból áll (egy szekrény, egy könyvespolc, régi asztalok, iskolai székek, párnázott támla nélküli székek). Mivel csak korlátozott mennyiségű szék áll rendelkezésre, ezek folyamatosan mozgatva vannak az emeleten, a kiállítótermekben illetve kiállításmegnyitók során, valamint a múzeumi foglalkozások keretében. A múzeumpedagógiai foglalkoztató lehető legfunkcionálisabban történő kialakításához szükséges lenne hosszabb távon további tárlóbútorok (akár használt és felújított szekrény, polc, stb.), valamint több korosztály számára használható ülőbútorok (székek, padok, puffok) és asztalok beszerzésére, amelyek használaton kívül helytakarékosan egymásba rendezhetőek, illetve könnyen mozgathatóak akár kiállításokba vihetőek a foglalkozások során.

Mindezek mellett a múzeumi tanórák, foglalkozások lebonyolítását elősegítenék az előadást könnyítő eszközök (alkoholos filccel írható, mágnesezhető tábla, térképek, ábrák, stb.). A helyiség festése után a meglévő bútorok kiegészítésével és eszközbeszerzéssel létrehozható a megfelelő foglalkoztató tér.

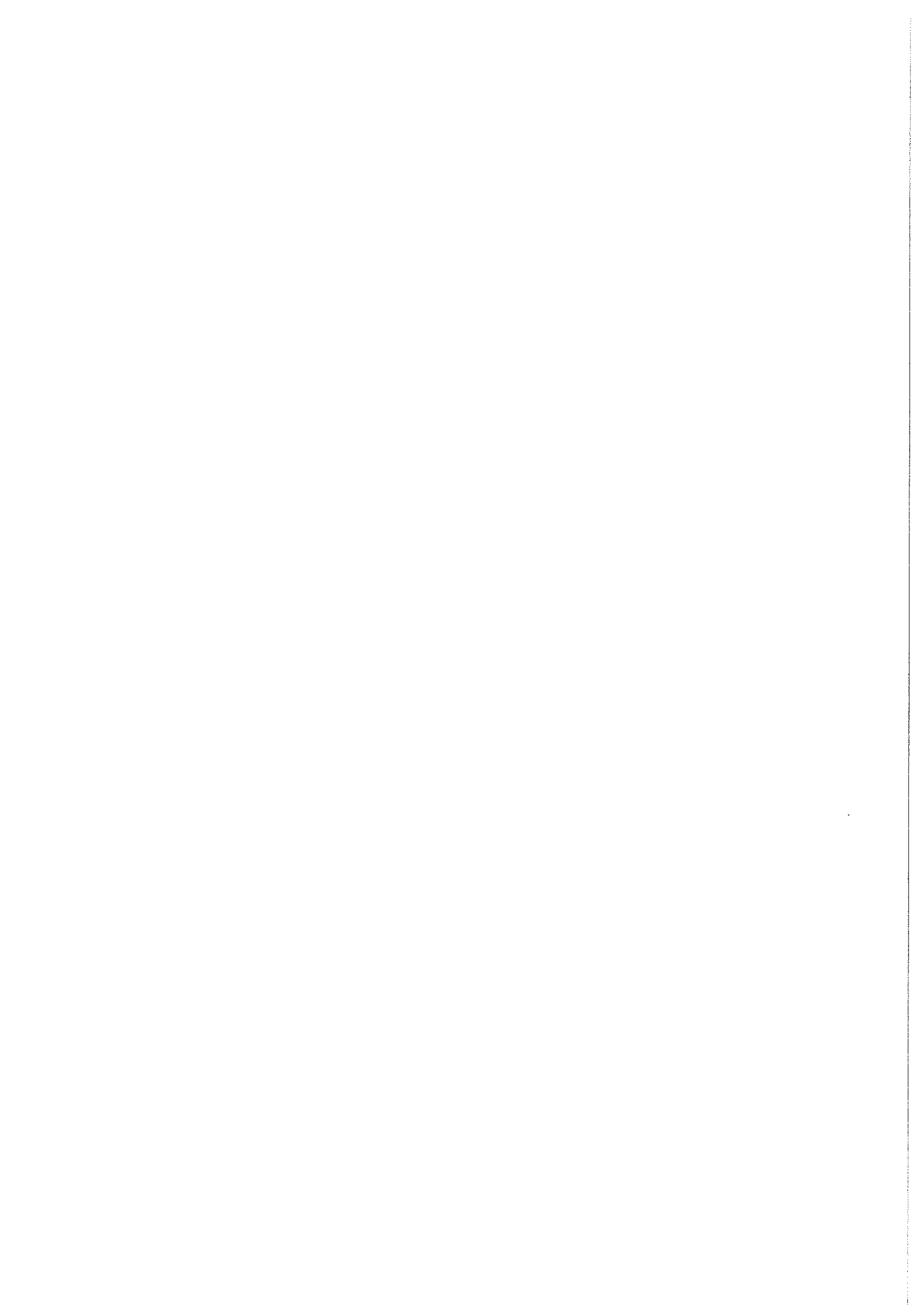
A **fogadótér** jelenleg is látogatók fogadására szolgál, viszont funkciója megfelelő betöltéséhez szükséges lenne információs táblák, ülőbútorok, hirdetőtáblák, stb. elhelyezésére. Ezáltal a látogatók nem csak a gyűjteménnyel kapcsolatos információkról tájékozódhatnak, hanem Csurgó kulturális eseményeiről is.

Az intézményben jelenleg nincsenek elhelyezve irányító táblák, ezek pótlása feltétlenül szükséges még 2015 folyamán.

Jelenleg a gyűjtemény hétköznapokon napi 4 órában (heti 20 órát) tart **nyitva**, 10:00-tól 12:00-ig, és 14:00-tól 16:00-ig. Bejelentkezés után más időpontban, illetve hétvégén is látogatható. Állami ünnepnapokon nincs nyitva. Nincs hivatalosan meghatározva a **kutatószolgálat** időtartama.

A nyitva tartás módosítására mindenképp szükség lenne, bevezetve a hétfői zárva tartást (amikor a nagyobb munkák elvégezhetőek a kiállításokon, stb.), igazodni kellene a munkaidőkhöz, hogy minél több embernek legyen lehetősége hétköznap is ellátogatni a múzeumba, egyeztetni kell a szombati és ünnepnap nyitva tartást.

Tisztázni kell a belépőjegyek kérdéskörét, pontosan meghatározva azokat (kedvezmények, felnőtt, nyugdíjas, diák, gyermek jegyek árának kérdése, Csurgó-kártya felhasználási lehetősége, stb.). A nyitva tartás, valamint kutatószolgálat időtartamának kialakításához egyeztetésre, valamint a megfelelő működtetési terv kidolgozása után az SZMSZ módosítására van szükség.

5. Ütemterv:

A szakmai besorolás módosításához szükséges lépések ütemterve									
	Feladat megnevezése	2015. II. negyedév	2015. III. n.év.	2015. IV. n.év.	2016. I. n.év.	2016. II. n.év.	2016. III. n.év.	2016. IV. n.év.	2017. I. n.év.
személyi feltételek	szakmuzeológus foglalkoztatása								
	műtárgyvédelmi munkatárs foglalkoztatása								
	múzeumi közművelődési szakember fogl.								
technikai és szakmai feltételek	gyűjteményi raktárak kialakítása								
	raktári rendszer kialakítása és berendezése								
	resturáló helyiség kialakítása								
	könyvtári anyag feldolgozása								
	adattári anyag feldolgozása								
	múzeumi foglalkoztató tér kialakítása								
	közösségi fogadó tér kialakítása								
	épület mechanikus és elektronikus védelme								
	időszaki és állandó kiállítások bemutatása								
	nyitva tartás módosítása								
	kutatószolgálat kidolgozása és működtetése								
	múzeumpedagógiai tevékenységek								
	közművelődési tevékenységek								
	a gyűjtemény nyilvántartásának pontosítása								
	cél	múzeumi besorolási kérelem benyújtása							

- megvalósult feladat
- megvalósuló feladat
- részben megvalósult feladat
- ütemterv záró szakasza

6. Összegzés:

A koncepció során felvázolt fejlesztési ütemterv a gyűjteménnyel kapcsolatos legfontosabb teendőkre terjed ki, amelyek elengedhetetlenek az intézmény szakmai besorolásának módosításához. A gyűjteményre vonatkozó egyéb intézményi stratégia és tervdokumentáció (kiállítások, marketing, múzeumpedagógiai koncepció, stb.) nem képezi szerves részét a múzeumvá válás feltételeinek. Ezek a feladatok csak szerteágazó feladatkörökkel, széles körű együttműködéssel és különböző időintervallumokkal dolgozhatók ki. A mindehhez kapcsolódó részfolyamatok, részfeladatok átfogó és részletes tervezetének elkészítéséhez és megvalósításához a projektmódszert lenne megfelelő alkalmazni.

Az átfogó múzeumi koncepció kiterjed az alapfeladatok (gyűjtés, kiállítás rendezés és tudományos feldolgozás) megvalósításán túl egy olyan részletesen kidolgozott és megalapozott hosszú távú stratégiai és munkatervre, amely biztosítani tudja az intézmény hatékony működését, ezzel kulturális profitot termelve a település számára is.

Tüske Anita

Tüske Anita
muzeológus

Jóváhagyva:

Csurgó, 2015. március 16.

Füstös János
Füstös János
igazgató

